

Rikets grunnvold

Taler

Johan H. Andresen

Dato

2 august 1936

Sted

Tolga

Omstendigheter

Olsokstevne

- 1 Igår eftermiddag kom jeg fra Jämtland ned gjennom Værdalen, samme vei som Olav Haraldsøn fór til Stiklestad. Oppe ved Riksgrensen ligger en av statens fjellstuer, en av de eldste institusjoner i Norge, som tar sikte på å binde land og folk sammen til ett rike ved å lette samferdselen fra dal til dal over de øde fjell.
- 5 Som De vet var fjellstuene en av de ting kong Øistein roste sig av i sin mannjevning med broren Sigurd. Sigurd hadde fare i hærferd til Middelhavet og Jødeland, og vunnet heder ved å slå blåmenn ihjel. Øistein hadde sittet hjemme og knyttet landet sammen ved fredens gjerning. Det er jo så at de heltebedrifter som det står våbengny av, helst blir stående fremst i sagn og saga.
- 10 Derfor er det et interessant trekk at disse små fredens fjellstuer for veifarende innen landet i sagaen stilles op mot den store krigerferd til fremmed land. Der er så meget mere interessant som det vi kaller Norges samling til ett rike, jo først var en samling av kystlandskapene. Oplandene, Østerdalene, Inntrøndelag vedblev i et par århundrer efter Harald Hårfagre å være uavhengige
- 15 småkongedømmer - i navnet eller i gagnet. Det var langskibet som samlet kysten, - det var kanskje fjellstuen som samlet det veiløse innland.

- Da Olav kom fra Jämtland var der nok ingen fjellstue. Så langt var rikets samling ennå ikke kommet. Hans blod på Stiklestad skulde bidra mektig til å samle
- 20 nordmenn til ett folk.

- En halv mils vei fra Riksgrensen går veien gjennom et trangt gjel. Der er en bro som ennå kalles St. Olavs bro. Og selv om mange brostokker er fortæret av tidens tann i de ni århundrer, kan broen vel ha stått nettopp der, da Olav og hans
- 25 flokk kom. For her går den naturlige og sikkert gjennom årtusener trampede vei mot havet. Herfra stuper den trange dal med elven Inna ned mellom bratte fjell, milevis gjennom skog med få gårder, inntil den åpner sig ut mot den vide

30 fruktbare Verdalsbygd med Trondheimsfjorden blånende bak. Et betagende
landskap er denne port til Norge. Når en farer her forstår en det syn som Olav
hadde deroppefra, ved inngangen til sine fedres land. Det heter i sagaen: «Da
red biskopen til ham og spurte hvad han tenkte på, siden han var så stille. Da
svarte kongen og var tankefull: «Det kom så underlig for mig, jeg så nu utover
35 hele Norge, da jeg lot øinene gå vestover fra fjellet. Da kom jeg ihug, at jeg har
været glad mangen dag i dette land».»

Disse ordene, - «at jeg har vært glad mangen dag i dette land» - tenkte jeg på,
da jeg fór på Kong Olavs vei for å feire hans minnefest her på Sætersgård.
Minnefester er en tankenes pilegrimsferd fra døgnets materialistiske strev til
40 historiens hellige steder, - til begivenheter og menn, hvis virke i seier eller
nederlag har bygget vår fortid, vårt grunnlag, vår kultur, vårt samfund og liv. Og
kanskje bør enhver av oss iblandt midt i strev og vanskeligheter og misnøie
komme ihug at vi har dog vært glad mangen dag i våre fedres fagre land.

45 I århundrer valfartet pilegrimer fra hele Norden den lange vei til Olavs kirke.
Skalden Sigvart Tordsson sier: «Mangen mann som kom blind til den rene
kongens hvilested, går bort med friske øine.» Det var vel legemets øine, skalden
talte om, helbredelsesundrene ved helgenkongens grav. Men ennå idag kan det
bety en åpning av sjelens øine, en utvidelse av tanke og sinn, å dvele ved de store
50 innsatser i vår utvikling. Det kan hjelpe oss til å se dagens problemer mot en
videre horisont, å se oss selv og vår egen tid i lys av «den saganatt som senker
drømmer på vår jord.» De nasjonale minnefester skal mane oss til å minnes ikke
bare seirene, men «alt hvad fedrene har kjempet, alt hvad mødrene har grætt»,
på Olavsdagen skal vi ikke minst minnes ordene: «har den Herre stille lempet, så
55 vi vant vår rett».

Det er som kristningsverkets centrale skikkelse Olav står for oss. Allikevel vet vi
at det var nettop i denne kamp han led nederlag, og at der manglet meget på
kristendommens seier i Norge, da han falt på Stiklestad. Men hans død bidrog
60 mere til dens gjennomførelse enn hans seier vilde gjort.

«Da, først da, blev folket kristnet,
da, først da, blev folket samlet, -
undret over Olavs kirke,
65 arven av hans love gav dem
fælles fædreland og ære,

kristnet, kristnet, samlet, samlet»

70 sier Bjørnson.

Med kristendommen kom etterhånden også Norges virkelige samling til ett rike. Det var vel om Olavs navn og Olavs kirke at menneskene i våre adskilte fylker vokste frem til Håkon Håkonsøns kongstanke: ikke bare ett rike, men ett folk, -
75 den tanke som vi ennå idag, hver dag, må arbeide på å fullbyrde stadig bedre.

Kristendommen har i sin lære noen av de sterkest samfundsbyggende bud. Den lærer om den enkelte menneskesjels selvstendige verd og selvstendige ansvar overfor livet - i motsetning til troen på den blinde skjebne. Og den lærer derfor
80 også kjærlighet til næsten, hensyn og forståelse for det annet enkelte menneske og dets personlige liv og streben. Derfor kan og skal det enkelte menneske føle sig som et selvstendig vesen med ansvar for sig selv og sin skjebne, og samtidig som medlem av folkefellesskapet med ansvar for det heles ve og vel.

85 Dette er et syn som jeg tror har gyldighet for oss alle, enten man er hvad man kaller religiøs eller ikke. Når vi idag feirer Olav som den hellige, er det ikke fordi hår og negler vokste på hans døde legeme, men for at denne det nasjonale samfunds og det enkelte menneskelivs byggende ånd skal leve iblandt oss. Og det er vel derfor et gammelt skrift kaller Olav perpetuus rex Norvegiæ - Norges
90 evige konge, i hvis navn de senere konger mente at de rådet for riket.

Der kan være særlig grunn til å minnes dette i disse tider, da rundt omkring oss og iblandt oss et helt motsatt syn på stat, kirke, samfund og menneskeliv trenger frem. Vi vet at i øst har kirken helt siden revolusjonen været under forfølgelse,
95 kirker er lukket, ødelagt eller brukt til profane formål, prester i tusenvis drept eller forvist til fangeleirene i ødemarken for å dø der. I syd bekjempes også kirken. Riktignok på en mindre hårdhendt måte. Men man søker å drive kristendommen og kirken ut av folkets liv ved mindre opsiktvekkende foranstaltninger. Man har ennå religionsundervisningen i skolene, f. eks. Men
100 religionstimene benyttes for en stor del til å lære helt andre ting, f. eks. nazistisk livsanskuelse. Her som på andre områder synes vårt norske regjeringsparti, arbeiderpartiet, å ha lært av nazismen. Tidligere bekjempet partiet åpenlyst religionen. Den var «opium for folket», het det. Nu søker det mere underhånden å ramme kirken. I stortinget blev det f. eks. nylig foreslått å stryke
105 ordet «kristendom» i skoleplanen og sette «religion» istedet. For religion kan

jo bety så mangt, det kan også være tilbedelse av Lenin og Hitler, slik som folket i det gamle Rom dyrket keiseren som guddom. - I Oslo nekter arbeiderpartiflertallet de gamle vante bevilgninger til kirkesang, de nekter et
110 stort møte av søndagsskoler å bruke kommunens fest- og stevneplass o. l. Tidligere da partiet ikke var så optatt av å få flertall, da uttrykte man sig tydeligere. Det er ikke så mange år siden partiets daværende fører, nuværende handelsminister Alfred Madsen sa i stortinget:

115 «Jeg har alltid vært imot statskirken og arbeidet imot den og prestelønningene på statens bekostning. Jeg synes at de som er religiøse får lønne sine prester selv. Det er det riktige syn, og nu mener jeg det får komme til uttrykk.»

Hvorfor fører diktaturpartiene denne kamp mot kristendommen? Hvorfor
120 fører det den her i landet, hvor der er fullkommen religionsfrihet, og hvor kirken ikke har nogen verdslig makt? Er det ikke fordi dens betoning av individets, det enkelte menneskes verd står i veien for diktaturets utslettelse av det frie menneske, således som vi ser det i land efter land? I stortinget sier Nygaardsvold: «Gud bevare Kongen og fedrelandet.» Men da skriver partiets
125 hovedorgan at det er bare tomme formaliteter som vil bli avskaffet, når arbeiderpartiet får flertall. Skal Vårherre, vårt tusenårige kongedømme, og fedrelandet avskaffes som tomme formaliteter, når arbeiderpartiet får flertall i landet? Ja, den internasjonale marxisme anerkjenner jo ingen av disse hjørnестener i vår tusenårige historie.

130 Når vi feirer Olavsfest, kan det være verd å minnes at efter vår nasjonale konges fall på Stiklestad kom «Alfivatiden», da danerne, Svein og hans mor Alfiva, rådet i landet. Og da et par hundre år senere den siste erkebisp måtte flykte, da kom fremmedherredømmet, dansketiden, for alvor. «Lenge vil den unge mann
135 minnes de år Alfiva rådde,» sier Sigvat skald - «da spiste vi oksenes mat og skavet bark som bukker. Det var anderledes så lenge Olav levet. Dengang kunde hver mann rose sig av å ha modent korn i stakker.» Sagaene forteller oss at i denne tid blev skatter og tyngsler på folket voldsomt øket og allslags tvangsbestemmelser innført efter fremmed mønster. Det var vårt første
140 enevelde, det første diktatur. Hvorledes var det mulig blandt sterke og stridbare norske bønder? Jo, de nye makthavere regjerte for Knut den mektige som hersket over Danmark og England. Så lenge Knut levet var ethvert uavhengighetsforsøk håpløst. Mange norske høvdinger - politikere vilde vi kalle dem idag - var jo også kjøpt med Knuts gull eller hadde store embeder under

ham. Det heter hos skalden Sigvat Tordson: «Pengene berøver folk deres troskap. Kong Olavs fiender drar omkring med åpne punger.»

150 Som man ser, den internasjonale storpoltikks veier og midler var nokså like
dengang og nu. Også i vår tid er der kommet folk med gull i reiseskreppen til
Norge - som til Spania - landsmenn og fremmede agitatorer og terrorister, og
nordmenn har lyttet til deres fagre ord, deres løfter, deres bidrag. Norske
sendemenn, såkalte arbeiderdelegasjoner, drar til Russland og blir festlig mottatt
av de mektige, de kommer hjem og forteller nordmenn at det der øst er deres
155 sanne fedreland!

I Sagaen leser vi også, at Knut den mektige tok godt imot de misfornøide
nordmenn som søkte til ham, og gav dem som gjestet ham rike gaver. Men snart
etter sendte han sine sendebud til Norge og forlangte at landet skulde
160 underkaste sig ham.

Går vi mot en ny Alfivatid? Verden omkring oss ser uhyggelig ut idag. To
tredjedeler av Europa lever under diktatur eller borgerkrig, vold og terror med
uhyggelig nød for folkene. Bare i det høie nord er det fred og orden og så gode
165 forhold at utlendingene forbauses over det. Ennu har vi det slik. Skal vi sørge for
at vi også i fremtiden kan være «Europas rolige hjørne?»

Midt i en jerntid som ikkun tror
den makt som våbnene vinner,
170 du ligger rolig, du høie nord
i åndens og sollys og skinner,

sier Jonas Lie. Matte det bli så.

175 Man sier at diktatur er umulig i Norge. Kanskje det, - hvis vi var alene om vår
skjebne. Men nu som på Olavs tid har visse norske partier, det såkalte
arbeiderparti og det såkalte «nasjonal samling» en farlig tilbøielighet til å søke
hjelp eller forbilleder utenlands. Nazismens hjemland har jo ikke hittil blandet
sig i styreformer i de land som ikke har tysk befolkning, såvidt vi vet. Men
180 russerne erklærer jo uttrykkelig at hensikten med deres veldige maktmidler er å
fremme verdensrevolusjonen, at deres bolsjevikiske system skal være en
verdensreligion og at de vil støtte proletariatets diktatur i alle land. Overlatt til
oss selv vil der nok neppe bli noget varig diktatur i Norge, - men kommer

185 diktaturpartiet til makten, så er det ikke sikkert vi blir uten innblanding. Vi kan jo huske på at vi har verdensrevolusjonens første forkjemper og største terrorist, Trotsky, midt iblandt oss, innbudt av arbeiderpartiets regjering.

Vår saga viser oss at det ikke er så lett å ryste en Alfivatids, et diktators følger av
190 sig. De hentet nok den unge Magnus Olavsson hjem og reiste Olavs norske kongestol igjen. Men Svein Alfivassons forhatte danske lover og skatter hadde satt sig godt fast. La oss huske det: en skatt er lettere å innføre enn å opheve. Hvad staten har fått tak i, det gir den nødvendig slipp på, for den venner sig fort til å bruke pengene. Den unge Magnus og hans rådgivere ga heller ikke straks slipp
195 på danskenes styresett. Da kvad Sigvat Tordsson i en av sine «Fritalenhetsviser» - fri tale hadde altså dikterne fått lov til å føre i Norge dengang, i halve Europa har de ikke det nu - da kvad han et ord som norske styrere bør holde sig for øre alltid:

200 Bare een ting taler folket om:
Min konge slaar under sig mændenes odel.
De gjæve bønder gjør motstand,
for ran regner den mann det
som ud maa give sin farsarv
205 til Magnus fogder efter urettferdig dom.

Misnøien luet i landet og efter nogen år forlikte kongen sig med folket i Langøsumd og avskaffet de mest forhatte av de fremmede pålegg. Om visse av forliksbestemmelsene heter det i Gulatingsloven at de kan ikke fravikes før «vår
210 konge» og «vi alle sammen» blir enige om noget annet. Dette forlik var altså et virkelig statsrettslig oppgjør, det var grunnleggelsen av et konstitusjonelt kongedømme, hvorpå Norges rikes indre og ytre forhold bygget i århundrer, inntil det gikk under i borgerkriger og fremmedherredømme, - husk det, frie norske kvinner og menn idag!

215 Dette var 200 år før det engelske Magna Charta Libertatis - frihetsbrevet - grunnlaget for den engelske parlamentariske forfatning. Derfor er det vel ikke helt riktig, når det sies at vår 1814-grunnlov bygger på den franske revolusjons ideer og forfatning av 1791. Vår rett, vår statsrett og vår norske rettsbevissthet,
220 er meget eldre enn som så. Vi kan søke spirene helt tilbake hos Håkon Adelstensfostre for tusen år siden. «Han satte lovene med de viseste menns råd», heter det i sagaen. «De viseste menn» - det blir jo en slags stortingsmenn, -

225 selv om kanskje ikke alle vil innrømme at det idag er de viseste menn som sitter i
stortinget og setter lovene.

Selv gjennom de mange mørke århundrer, da fremmede herrer og fremmede
tanker rådet i landet, ulmet en gnist av denne vår egen rettsbevissthet, av vår
norske odelsbevissthet - odelsfølelse ikke bare for vår jord, men for oss selv som
230 frie selvstendige mennesker, i motsetning til de ufrie folkeslag rundt om oss, - til
gnisten slo ut i lys lue i 1814 og 1905. Det er, bør ihvertfall være vår stolthet
dette at vi kan styre og styres som frie menn. Så gammel er denne
frihetsbevissthet i oss at vårt folk sikkert vil reise sig mot den tvangsmentalitet
som nu lurar sig inn på oss fra alle kanter som en smittsom sykdom. Men la oss
235 nu ikke i tillit til vår sundhet og kraft slippe smitten for langt inn. Vi har allerede
oplevet at bondepartiet som med sitt navn gjør krav på å være arvtagere til de
stolte norske bondetradisjoner, har inngått organisert samarbeide med det parti
som er bærer av den fremmede lære og støtter sig til fremmed innflydelse.

240 La oss minnes at det ikke blev Norge til gagn, da norske bønder gikk i forbund
med Knut den mektige av Danmark mot vårt nasjonale kongedømme. Også
dengang blev det lovet fordeler, bidrag, jord, eiendom, til dem som vilde støtte
de fremmede, - de skulde få godset efter landets egne høvdinger, - de fikk
Alfivatiden.

245 Vi har sett at arbeiderpartiet i sin agitasjon har lovet dem som de kaller for
«småkårsfolket», at de skulde ta fra de store og dele det ut. Arbeiderpartiets
store finansmann gjennom mange år, gårdbruker og hypotekbankdirektør
Hornsrud sa at man skulde «vende skattetrykket opad istedenfor nedad». Med
250 det mente han at man skulde ta mere fra de velhavende og mindre fra
småkårsfolket. Hvordan er det gått? Vi har fått en forhøielse av den direkte skatt
som rammer hardest de små og middelstore inntekter. Gjennem en 30 pct.
forhøielse av selskapsskatten rammes tusenvis av små aksjonærer og titusenvis av
arbeidere rammes indirekte ved svekkelsen av de bedrifter de er ansatt i.

255 Vi har fått en omsetningsskatt på 2 procent som hver dag lurar nogen ører eller
kroner ut av lommen på hvert menneske i landet. Og slik som arbeiderpartiet
har laget denne skatt rammer den ikke bare forbruket. Skatten må betales ved
kjøp av maskiner og redskap til jordbruk, skogsdrift, fiskeri, industri o. s. v., av
260 alleslags produksjonsmidler og bygningsmaterialer. Derved fordyrer den i
virkeligheten varene for oss alle med mere enn de to procent. Vi ser da også at

265 leveomkostningene stiger. Og arbeiderne begynner å knurre. De første som
forlangte erstatning for stigningen og truet med ulovlig streik i tariffperioden
var bygningsarbeiderne i Oslo, skjønt de tjener 5-6-700 kroner måneden.
Arbeiderbladet forsøkte å trøste dem med at en viss prisstigning var naturlig og
ønskelig i disse tider. Ja, en prisstigning som følger av øket efterspørsel, øket
kjøpekraft, bedre tider, den kan være naturlig. Men en stigning på grunn av
høiere skatter, den er ikke naturlig, - den er det samme som dyrtid. Og dyrtid har
270 aldri i historien vært til gagn for det store folk. Den må i lengden gå ut over
eksportindustrien, skogbruk, fiskeri, jordbruk og alle disse næringers
lønnsarbeidere. Når tremassefabrikken ikke kan få høiere priser enn
verdensmarkedet betinger, så må tømmerstokken betale, skogsarbeideren får
lavere reallønn eller blir arbeidsløs. Fiskeren, som må selge sin fangst i fremmed
275 land, får ikke mere for den og kan ikke kjøpe den utrustning og de
fornødenhetsartikler, som er fordyret ved alle slags skatter og avgifter.

Arbeiderpartiet ser nu ut til å ville gå videre på denne vei, der tales om en
fordobling av skatten. Da bondepartiet for noen år siden foreslo denne skatt
280 raste arbeiderpartiet mot den og kalte den fattigmannsskatt. Nu forsvarer det
den bl. a. med å henvise til Sovjetrussland, hvor staten tar fire femteparter av
sine inntekter gjennom indirekte beskatning. Det fremgår av en artikkel i
«Arbeiderbladet» at en stor del av denne indirekte beskatning i Sovjetrussland
er lagt på brødsprisen.

285 Vi har videre fått en renteskatt på sparebankinnskudd. Den rammer ikke de
store formuer, for de er som regel ikke anbragt i bankene, men i fabrikker, jord
og skog o. s. v., men den rammer ti tusener av småsparere som tidligere efter de
gjeldende regler ikke var pliktig til å betale skatt.

290 Alle disse skatter og deres fordyrende virkninger rammer altså det store folk, og
det erkjente da også Tranmæl i sin 1ste mai-tale ifjor, da han sa at alle skatter,
både de direkte og de indirekte, til syvende og sist må betales av det arbeidende
folk. Det er også klart at det måtte gå slik. Der er nemlig ifølge statistikken bare
295 ca. 13 000 mennesker her i landet som tjener 10 000 kroner om året eller mere.
Og disse inntekter er voldsomt beskattet på forhånd, høiere enn i noget annet
land. De store betaler op til 70 pct. av sin inntekt. Så det monner ikke stort med
kong Knuts og Hornsruds løfter om at de store skal betale. Skal det monne
noget må de ta det fra de mange små. At en lettsindig finanspolitikk må virke
300 således, det har vi i høire alltid sagt og advart mot. Vi gjorde det under

verdenskrigen og vi har gjort det nu. Vi vil at der skal føres en politikk, som bygger og styrker landet istedenfor å sette dets økonomiske og nasjonale uavhengighet på spill.

305

Det kriseforlik som blev inngått mellem bondepartiet og arbeiderpartiet skulde være til gagn for jordbruket, men bedringen for landbruket kom et par år før kriseforliket kom i stand. Det var erkjent også av høire at det var et misforhold til stede mellem landbrukets priser og byenes. Vi var på god vei til å få i stand en
310 utjevning, slik at jordbruksprisene steg, mens bynæringenes priser holdt sig på det samme nivå. Men nu stiger det hele, og industriens arbeidere kommer og forlanger lønnstillegg. Men derved går fordelen tapt for landbruket. For det er ikke de høie priser som i og for sig er til fordel for landbruket, men lønnende priser. For kornets vedkommende tok høire allerede i 1915 op forslag som støtte
315 og gjennomførte i 1927 korntrygden. Det blev da hånet og angrepet på det voldsomste av arbeiderpartiet for dette. Hvorfor har arbeiderpartiet nu plutselig fattet slik kjærlighet for jordbruket? Bare kort tid i forveien sa det i Stortinget under behandling av trygden, at «de korndyrkere som trenger det får gå den samme vei, som enhver annen norsk borger må gjøre, til fattigkassen.» På
320 fattigkassen med korndyrkerne! Det var tonen dengang. Men siden har de kanskje lært av den russiske taktikk. Lenin lærte, at byene ikke kunde gjøre revolusjon alene. Man måtte lokke bønderne og småbrukerne med sig. Derfor lovet han de russiske bønder jord, skjønt det er stikk i strid med socialismens hele lære, at noen kan få eie jord.

325

Da socialistene hadde fått makten tok de da også jorden tilbake på en meget listig måte. De større og middels store bønder blev forvist til Nord-Russland og Sibirien. Småbrukerne blev lokket og truet inn i de såkalte kollektivbruk, hvor de måtte avstå sin egen jord. På denne måte er nu nesten all russisk jord lagt
330 under staten og dens kollektivbruk. Bønder og småbrukere, som hadde gjort revolusjon for å få jord og frihet, er praktisk talt blitt livegne treller igjen, som de var det før 1861.

Disse russiske «kollektiver» har på enkelte punkter en betenkelig likhet med
335 våre norske organisasjoner. Høire har ikke imot jordbruksnæringens organisasjoner. Men høire vil at man skal fare forsiktig. For hvis disse organisasjoner blir utstyrt med for omfattende myndighet, så vil en radikal-socialistisk stat snart legge dem under sig. Da blir de ikke frie landbruksorganisasjoner men statskollektiver. Arbeiderpartiet ser nok, efter

russisk eksempel, at dette er den letteste vei til gradvis og umerkelig å berøve landbefolkningen dens odel og frihet. Bondepartiet bør også se det - før det er for sent.

345 Kampen mellom Kongen (Staten) og bønderne om jord og odel er 1000 år gammel i Norge. La oss huske det. Det var høire som for over 20 år siden tok opp den nye lønnsomhetslinje - under stor motstand. Vi vil ikke, at den skal bli til en trællelinje.

350 Heller ikke for Norge vil vi noen trælle-linje.

Statsutgiftene stiger, over 100 millioner er budgettet steget med. Men med økede bevilgninger til så å si alt annet er der ikke ofret noget på å styrke vårt forsvar. Et lite land som Sveits med omtrent samme folketall som Norge
355 bevilget nylig 310 millioner kroner ekstraordinært for å styrke sitt forsvar i denne alvorlige situasjon. Men vi gjør intet for å verge Haralds og Olavs rike. -

Vi står her på gammel kulturgrunn. Det er et minnesmerke til fedrenes ære som Ivar Sæter har skapt her på Sætersgaard, ikke et dødt i sten eller bronse som der
360 er så mange av rundt om i verden, men et levende minnesmerke over fedrenes liv i dalen. Et bedre sted til å feire en fest til fedrenes minne kan ikke tenkes, for her føler man båndet mellom fortid og fremtid. I de fleste av de ti bud heter det: Du skal ikke. Men der er ett, som er positivt: Du skal hedre din far og din mor, at det må gå dig vel og du kan leve lenge i landet. Dette bud er grunnlaget for
365 konservativ tenking og for høires politikk, å bevare det gode som er overlevert en fra fedrene og bygge videre på dette grunnlag. Ivar Aasen sier:

Lat oss inkje forfederne gløyma
under alt, det me venda og snu.
370 For dei gav oss ein arv til aa gøyma,
han er større enn mange vil tru.

Lat det merkjast i meir enn i ordi
at me halda den arven istand.
375 At, naar federne sjaa att paa jordi
dei kan kjenna sit folk og sit land.

Her på Sætersgaard kan fedrene kjenne sig igjen. La oss alle arbeide for at vi midt

380 i fremskrittet bevarer sammenhengen med vårt gamle nasjonale grunnlag. La oss
akte på, at vi i en urolig og forvirret verden ikke mister oss selv. Hvad gagnar det
et menneske om det vinner den hele verden, men tar skade på sin sjel.

La oss styre landet således, at vi kan kjenne det som vårt eget, at vi kan kjenne oss
385 selv igjen som folk. Da kan vi håpe, på den siste dag, som Olav å kunne se vårt liv
og vårt land i et syn og si: Vi har været glad mangen dag i dette våre fedres fagre
land.

Kilde

390 Tale ved olsokstevnet på Sætergård i Tolga 2. aug. 1936 av formannen i Høires centralstyre Joh. H.
Andresen.

Emner

Festtale, Kristendom, Minnetale, Norsk historie, Olav den hellige

URI

395 <https://www.virksommeord.no/tale/rikets-grunnvold>

400

405

410

415